

Téereb Danyeel — Juróom-ñeent-fukk ak Ñaar

*Ubbi Yoon wi: Jëfandikoo ñetti yoon yi ci juróom-benn ak juróom-ñaari
kàddu yu mujji yu Daniyel ak Leer gu yokku gi ci Malaaka bu Ñetteel bi*

Jeff Pippenger

2024-02-25

Ci yëngu Millerite bi, yokkute xam-xam bi dafa ubbeeku woon, te muy nattu, ci njàlbéen waaye du ci moom rekk, Protestan yi seen wax ne ñoom lañu doon ci États-Unis. Sardis, jigéen ju nekk kilifteef gi jógé ci lëndëm gi bokk ci nguug paap bi, dañu koy yonni woon ngir mu am gëna xam-xam ci Injil bi waroon a feeñ bu kër-yàllaag asamaan gi ubbeeku ci asamaan. Ci yëngu malaaka bu ñetteel bi, yokkute xam-xam bi dafa ubbeeku ci 11 septembre 2001, te mu nattu Adventisme Laodice bi ci àddina si wépp. Moo tax dëgg gi ñu tey wone ci juróom-benni aaya yu mujj yu Daniel benn fukki ak benn, miy cosaanu yokkute xam-xam bi, Adventisme Laodice bi dafa ko bañ.

“Ñi néew ñi doon tabaxkat yu takku ci fondamanj bu dëgg bi (1 Korent 3:10, 11) daan nañu jaaxle te tereeku, ndaxte mbalit mu njàngale yu fen yi daan na tere liggéey bi. Ni tabaxkat yi ci miir Yerusalem ca jamono Neemiya, am na ci ñoom ñu doon waajal a wax: ‘Dooley ñi yéeg yebbi yi dafa yàquna, te am na mbalit bu bare; ba tax nu manunu tabax.’ Neemiya 4:10. Bi ñu sonn lool ci xeex bu sax ci kaw fitna, nax, njubadi ak bépp tere bu Seytaane mëna fexe ngir tere seen jëfandikoo, am na ci ñi doon tabaxkat yu takku ñu xol seen daanu; te ngir jàmm ak wóorug seen alal ak seen bakkan, dañu dëddu fondamanj bu dëgg bi. Waaye ñeneen, te noon ragalul woon njàqarey seeni noon, wax nañu ak fit, ne: ‘Buleen leen ragal: fàttalikuleen Boroom bi, mi màgg te tiit’ (verse 14); te ñu wéy di liggéey bi, ku nekk ak sa paaka gu lax ci wetam. Efes 6:17.”

“Benn xel bu man a bëggul dëgg te di ko weddi moo yëngu noon noon ci noon yépp i jamono ñi di noon yépp ci jamono yépp, te benn taxawaay bu mat sëkk ak benn takku gu sella lañu laajoon itam ci ay jaamam. Kàddu yi Almasi waxoon taalibey jëkk ya, mën nañu jëfe ci ay toppkatam ba ci mujju jamono: ‘Li ma leen wax, maa ngi koy wax ñépp, xoolleen te wattuleen.’ Mark 13:37.” The Great Controversy, 56.

Woneb xibaar bi ci juróom-benn benn-aaya yu mujj yi ci Daniel tàmbalee na ci biir jumtukaay yi di dox seen bopp yu Adventisme Laodise bi, te gannaaw gi, ba jamono di dem, dafa daje ak teolog yi siiw (ñi xam-xam yi) yu Adventisme Laodise bi. Yëf yi ñu jëfandikoo ngir yëngal walla toroxal xibaar bi, yoon wu nekk di génne leer gu gën a mag ak leeral gu gën a tar ci aaya yi ñuy sett ak xaste. Fàww, xasté yooyu indi nañu xam-xamu yóment yu ñu masul woon a xam, waaye ci noonu ñu taxawal leen te gis ne bokk nañu ci leer gu yokkantu gi ci ñetteelu malaaka bi.

Millerite yi dëggoonoon rekk ñent yuuru ci waxu yonent yi ci Biibël bi, waaye lu gannaaw 1844 tuuti, ñu xam ne États-Unis moo di rabu suuf si ci Peeñug Yowaana fukk ak ñett, te xam-xam boobu leeral ne papaas bi du woon rekk benn cér ci yuuru Room bi, waaye moom la woon dëgg-dëgg juróomeelu yuuru ci waxu yonent yi ci Biibël bi.

“Ci biir misaal yu mel ni rabu xonq bu mag, rab wu mel ni njàngat, ak rab wu am bakk yu mel ni yu xar, nguur-nguuru àddina yi di gën a duggu ci dëpp yoonu Yàlla ak fitnaal askanu Yàlla, tegtal nañu leen Yowaana. Xare bi dina dox ba ci njeexital jamono. Askanu Yàlla, ñu misaalal ci jigéen ju sell ak ay doomam, won nañu leen ni ñoom ñu nekk bu baax ci néew. Ci fan yu mujj ya, lu des rekk moo nekkoon. Ci ñoom la Yowaana wax ne ñooy ‘ñiy sàmm ndigali Yàlla, te am seedeel Yeesu Kirist.’”

“Jaareelu xarnu yi ak gannaaw loolu jaar ci Papasi bi, Seytaane jëfandikoo na sa kàttanam lu bare at ngir faraat seede yu Yàlla yu takku yi ci kow suuf. Ñi bakk ci diiney xarnu ak ñi bakk ci Papasi bi, benn xelu ndragón moo leen doon yëngu. Lu leen weesu rekk mooy ne Papasi bi, bi muy naaféx ne dafay liggéeyal Yàlla, moo gën a doon noon bu metti te yërmawul. Jaar ci doxalin Romanis, Seytaane jàpp na àddina ni ay jaam. Kàñ gu tuddoo kërceenug Yàlla jébbalu na ci xeeti naxari boobu, te lu ëpp junni at nit ñi Yàlla ñoo sonn ci merum ndragón bi. Ba noppi, biñee Papasi bi doore, ba mu ñàkk kàttanam te gaawuloonat teg fitna, Yowaana gis na beneen doole buy fenk, ngir delloo baatub ndragón bi, te yóbbu kanam liggéey bu metti te yàq deret boobu sax. Doole boobu, moom mi mujj mi war a xare ak kërceen gi ak yoonu Yàlla, dañoo ko misaale woon ak rab gu am ay béjjenu xar.”

“Waaye xalaat wu dëgër wi bindu ci qalamug waxi yonent yi di wone ne am na coppite ci bii misaal bu jàmm. Rab wu am ñaari wextanu xar mi dafay wax ak baatub mboolem; te mooy ‘jefe mbooleem kàttanu rab bu njëkk ba ci kanamam.’ Yonent bi yégle ne mooy wax ñi dëkk ci suuf ne ñu defar nataalu rab ba, te ne, “mooy tax ñëpp, ñi ndaw ak ñi mag, ñi bare xalis ak ñi ñàkk, ñi gor ak ñi jaam, jot màndarga ci seen loxo ndeyjoor walla ci seen kanam; ngir kenn bañ a man a jaay mbaa jënd ludul ki am màndarga ma, mbaa turu rab ba, mbaa limub turam.” Noonu la Protestantism toppatoo tàñki Papasi bi.” Signs of the Times, 1 Nowambar 1899.

Biñu ubbee juróom-benni aaya yu mujj yi ci Daniel fukki benn, ñu gis ne yoonu lépp wi ñu melal ci juróom-benn aaya yooyu, dafa wax ci jëfandikoo ak jëfandoo ñetti doole yi Sœur White jàppale woon léegi ni “pàggaanism,” “Pàppaas” ak “Protestantism.” Noon bi waxoon ne “réew mi tedd ngërëm” ci aaya ñent-fukk benn mooy misaal bu nga xam ne mooy benn ci Protestantism walla Kàngiisug Aventis ñaareel fanweeri, waaye “réew mi tedd ngërëm” mooy États-Unis, te ci aaya ñent-fukk benn buurub bëj-gànnar bi (Pàppaas bi) dafa not États-Unis ci yoonu Déngu Dibeer bi di ñëw léegi. Njuumte bu Seytaane bi taxaw ci moom, di jàngale ne “réew mi tedd ngërëm” mooy lu wuute ak États-Unis, ñu sos ko ngir tere góor ak jigéen ñu xam ne toppandoo-kàddug wax ci yégle yi topp ndàppug Union Soviétique bi ci 1989, ci jamono ji juróom-benn aaya yu mujj yi ci Daniel fukki benn di tegtal, mooy Déngu Dibeer bi di ñëw léegi.

Ngir Yàlla ñeel Askan wi ci fan yi juróom-ñaareel, loolu dafay tekki ne aaya boobu ñeent-fukki ak benn bi miy wone jeexital waxtu jéggalu Kër Yàlla gi, te li gëna metti Laodise askan wi ci fan yu juróom-ñaareel a dégg mooy ne seen waxtu jéggalu mi ngi jeex! Boroom bi indi woon xalaat bi ba ci pexe bu ñu nangu ne ba Room bu jaamkat jélée nguuru àddina bi ci xareb Actium atum 31 bala Krista, dafa waroon jëkk a noot ñetti dooley suuf yu ñu tektal ci Daniyeel saar 8.

Te benn benn ñoom génn na ca benn waññ bu ndaw, te mu magg lool ba ëpp, jëm ci bëj-gànnar, ak ci penku, ak ci suuf su neex. Daniel 8:9.

Dafa ñu sampoon na ne “běj-gànnar”, “penku” ak “réew mi neex” dañoo tegtal ñetti bérab yu jóg ci suuf, yi Room gu bokk ci jaamono jamm gi jël nguur, bi mu yéegoon ca gàngune suuf si ni ñetteelu nguur gi ci waxi yonent yi nekk ci Biibël bi. Ak boole bu dëppooki ak dund gii mooy ne Room gu paapal gi itam waroon na daan ñetti dooley bérab yu suuf, bi mu yéegoon ca gàngune suuf si ni juróomeelu nguur gi ci waxi yonent yi nekk ci Biibël bi, ni ko Daniel saar 7 di wone.

Ma waxoonkat naxa ba, te xoolal, beneen xol bu ndaw di yéeg ca seen biir; ci kanamam ñetti ci xool yi jëkk dañu leen buddi ba ci seen affar: te xoolal, ci xol boobu amoon na ay bët yu mel ni bëti nit, ak gémmiñ gu wax yu mag. Daniel 7:8.

Ci xuloo bu metti ci “réew mi ndaw si tedd” bi nekk ci ayet ñent-fukk ak benn, Boroom bi wone na ne am na ñetti woneb Room ci yoon wiif. Roomu boppam bu juboon ci jamono jëkk, te gannaaw loolu ñëw Roomu paapal, te ba noppi amoon na Roomu fan yu mujj yi, mi nu tudde “Roomu jamonoy tey”. Ci kaw ñaari dëgg yu wóor te sax ci yoon wiif, ki jëkk mooy ne Yàlla du soppiku muk, te beneen bi mooy ne dëgg daldi sax ci seede su ñaari seede, nu tēnk wóoradi ne ñetti tere yi ci kanamu buurub bėj-gànnar bi ci juróom-benn ayet yu mujj yi ci Daniel saar fukk ak benn dañoo wara teewlu ñetti dooley géografi yu jamonoy tey.

Yeesu Kirist mi ngi doon benn ci démb, tey, ak ba fàww. Hébere 13:8.

Tees itam na itam ci yéen, ne seedeelu ñaari góor dëgg la. Yowaan 8:17.

Nangute gi dëggal loolu dëggal na li nu woon ba noppi jàpp, ndaxte daan na nu jàpp ne “suuf su màgg bi te rafet” mooy kàttanu géografik bu mel ni réew (Etazini), te nu bañ xel mu yàqu mi ne dafay tekki mbooloom ngēm, gi di kàttanu xel. Nu taxawal gëstu boobu ci kaw ngēm gi ñu mas a dëggal sax ne, amul mbaa dara ju ñàkk xalaat ci Kàddu Yàlla. Ci seed yu bare leer na ne, mbooloom ngēmu Yàlla ci fan yu mujj yi tundu la.

Te dina yu mujj, tundu kër Yàlla bi dina taxaw ci kaw tund yi, te dina kawee jant ci kaw tundu ndaw yi; te xeet yépp dinañu dawsu ca moom. Te nit ñu bari dinañu dem naan: Ñëwleen, na nuy yéeg ca tundu Yàlla, ca kër Yàllay Yàqub; te dina nu jàngal ay yoonam, te nun dinanu dox ci ay xàllam: ndaxte yoon wi dina génn ci Siyoñ, te kàddu Yàlla dina jóge Yerusaleem. Esayi 2:2, 3.

Ñi ñi jébbal ne “réew mi màgg te tedd” mooy ab kërceen, te lu ëpp ci yoon dañuy wax ne mooy kërceen bu juróom-ñaareel fan yi, def nañu ko ndaxte, Daniel tudde na réew mi ne “màgg te tedd,” te seen xalaat bu suturul daldi àtte ne, gannaaw “tundu sell bu màgg te tedd” bi nekk ci aaya juróom-ñeent-fukk ak juróom mooy lu wóor kërceenu Yàlla ci fan yu mujj yi, kon “réew mi màgg te tedd” itam dafa wara doon kërceen gi. Ndaxte sax, ñoom ñaar ñépp am nañu ci seen biir adjectif bi nekk “màgg te tedd.”

Amul njumtey Yàlla amul benn njuumte, te bu Daaniyel jëfandikoo baat bi “réew,” ci wàllu baat bi “tedd ngalam,” te ñenti aaya yu topp booba mu jëfandikoo baat bi “tundu sell,” ci wàllu baat bi “tedd ngalam,” Daaniyel doon wone wuute gu am njariñ ci diggante ab réew ak ab tundu. Réew mi tedd ngalam ci lu leer mooy Yuda, te ci dëkk bi Yerusaleem lañu tabaxee kër Yàlla. Yerusaleem, walla kër Yàlla ga, man naa ko xamni mooy kanamug mbooloom Yàlla, waaye suuf sa fa

Yerusalem nekk mooy suufu Yuda. Yoon yu bare yu dëgg taxawoon nañu ni xam-xam yokku ci leer gi di yéeg ci ndigalu malaaka bu ñetteel bi, waaye fii, daan nuy tëral rekk jaar-jaari kàddug yonent bi miy ràññee ñetti fésal yu Room.

Bi nu nu xam ne Room buy jaam ak Room bu baamtu di ñaari seede yi dëgërale woon melokaan yu yëg-yëg yi Room bu jii tegtal, nu xamoon ab doxalin bu ñu wara jëfe ci tekki yëgle yi, bi ma tuddee “jëfandikook yëgle bi ñett yoon.” Am nañu woon ñeneen ñu jëfandikoo xalaat yu mel ni loolu ci delluwaat bu ñett yoon bu ay yëgle yu tertentu, waaye melokaan bi nu àgg ci xam mooy melokaan bi nu ba tey di jëfandikoo. Lu am solo la ne, ñu xam ne sàrtu yëg-yëg bi ci yëgle, maanaam jëfandikook yëgle bi ñett yoon, bi Future for America di jëfandikoo yoon wu bari, feeñ na woon bi ñuy waxtaan ci juróom-benni aaya yu mujj yi ci Daniel benn-fukk ak benn, waaye li méngoo solo itam mooy ne waxtaan boobu indi na xam-xam bu njëkk bi ne jëfandikook yëgle bi ñett yoon dafa ajui ci Room. Ci jaar-jaaru Millerite, kenn ci i waxtaan yi mooy ndax Antiochus Epiphanes mooy “saccakat yi” ci askanu Daniel, walla ndax “saccakat yi” mooy Room, ni Millerite yi ko dëggoon. Li tax loolu am solo mooy ne Room, ni “saccakat yi” ci askanu Daniel, ñoom lañu doon ñi “dëgëral gis-gis bi” ci Daniel benn-fukk ak benn, aaya fukk ak ñeent.

Te ci jamono, ñu bare dinañu jóg ci lëf Buur bu bëj-gànnar bi; te itam sa askan wi ay nit ñi di naxari ñi dinañu yékkati seen bopp ngir dëgëral peeñ mi; waaye dinañu daanu. Daniel 11:14.

Bi nu nu nuñ mën a xam ne amnaññeel ñetti jëfandikookat gu waxi yonent bi, dees ko xamoon ci li ne am na ñetti feeñu Room ci waxi yonent yi ci Biibël bi. Room moo taxawal gis-gis bu leer gu ñetteelu malaaka miy yokku, ni mu ko defe woon itam ci jaar-jaaru Millerite bi. Ci jaar-jaaru Millerite boobu, xam-xam bi ne pagaanis ak papalis mooy dooley yi daaneel kër yoon wi ak mbooloo mi, mooy nekk woon tërëlug dëgg gi Miller tabaxee “lépp” li mu xamoon ci waxi yonent yi. Juroom-benn baat yu mujj yi ci Daniel fukk ak benn, taxawal nañu ab tërëlug dëgg gi Future for America tabaxee lépp lu jëm ci jëfandikookatam yu waxi yonent yi. Tërëlu boobu mooy ñetti dooley yàqukat yu njuumte yi, di njaay-mi, rab wi, ak yonent wu dëggul wi, yu jiite àddina si ba Armageddon.

Taxawaayu boobu sukkandiku na nangu ne Room bu bokk ci ay xëy yu dul Yàlla, te gannaaw gi Room gu baañ bu paapal, di ñaari seede yu saxal Room bu jamono jii; te Room bu jamono jii mooy boole bu ñett-fànn bi, mooy njaayum sànni xeeñu ruu bañeel bi, di dragónu espiritisma (Mbooloom Xeet yi), rab wa bu katolisism bi (paapaas bi), ak yonent bu dëggul bu protestaantisma bu wacc dëgg gi (Etaa Siniis yi). Taxawaayu boobu moo nu ràññee ni mooy jëfandikoo yonent ci ñetti yoon. Ci makkaanu mbind yii di ñëw, dinañu waxtaan ci ay jëfandikoo yonent yu ñetti yoon yu wuute yi ñu nangu, te yoo xam ne ñoom la taxawaayu leer gu yokku gu ñetti malaaka yi.

Dina xool ndigal jëfandikoo ñetti fànn yu ñetti woneb-yaram yu Room, yi di feeñal tabax politig ak diine bu Room bu jamono ji, bi Sœur White tuddee churchcraft ak statecraft. Tabax boobu dees na ko xam ci dajale melokaan yu yonent yi wax ci Room gu pagan ak melokaan yu yonent yi wax ci Room gu papal, ngir xàmle ak sampu melokaan yooyu ci Room bu jamono ji.

Dina seetlu ci njariñu ñetti jëfandikook yu ñetti wonin yu Babilon, ni ñu ko tegtalee ci Nimrood, Nebukadnesar ak Belshassar, yi di wone réy-réylu nit ku bàkkaar bi, mi toog ci kër Yàlla, di yégle

ne moom mooy Yàlla; kooku la Esayi waxe ne mooy “Asiriyeen bu réy-réylu bi.” Réy-réylu paapal bi, mi nekk mbir mu Kàddug Yàlla gi wax ci kanam, dañuy ko xàmale ci boolee jikko yu yonent yi ci Babel ak jikko yu yonent yi ci Babilon, ngir fàttali te saxal jikko yu Babilon bu jamono jii.

Dina xool jëfandikook ñetti jëfandikoo yu ñetti feeñug Eliya, ni ko Eliya ak Yahya Mëbbët mi teewal, ngir xamale “baat bi di woote ci màndiñ mi” ci fan yu mujj yi. Baat bi di woote ci màndiñ mi ci fan yu mujj yi dafay teewal benn sàmm buy wottu bu wuute, te mooy benn yëngu-yëngu, te dafay xamale itam ñaari seede yu boka ci benn yëngu-yëngu buy am njëlbeen ak mujj yu mel ni benn. Ñu xamal na nu ne maneesul am malaaka bu ñetteel su amul bu njëkk ak bu ñaareel; kon ci benn wàll maneesul taxaŋe yëngu-yëngu malaaka bu njëkk ak yëngu-yëngu malaaka bu ñetteel, te ñoom ñaar ñépp sàmm buy wottu lañu teewal, mi ñu misaalal woon ci Eliya ak Yahya Mëbbët mi.

«Ci bind ak baat, nuy yëgle yégle bi, te won nuy séq ak ni yonent yi di jëfandikoo ngir indi nu ci bataaxalub ñetteelu malaaka bi. Manul am ñetteel bu amul bu njëkk ak bu ñaareel. Bataaxal yii, war nañu leen jox adina si ci mbind yi ak ci waxtaan yi, te won ci rêddub taarixu yonent yi mbir yi amoon ak yi di ñëw.» Selected Messages, téere 2, 105.

Dina nuy seet ni ñetti jëfandikoo yi ci ñetti feeñug yonnent bi di waajal yoon wi ngir Yonnent Kóllère gi ñëw ci saa si caamuk kërëm, ni ko yonnee ci Yaxya mi di Sóobu ak William Miller. Sàmm bu mujj mi mooy mbir mu nekk ci yonent, te dees ko xàmmee bu ñu boolee benn ci yenn melokaani yonent yi nekk ci Yaxya mi di Sóobu ak William Miller, ngir raññee matug Malaasi saar 3 bi ci mujj.

Xooluleen, dina yónni sama ndaw, te dina waajal yoon wi ci sama kanam; te Boroom bi ngeen di seet, dina dikk ci saa si ca këräm gu sell ga, moom itam ndawug kóllère gi ngeen di bannexal; xooluleen, dina dikk, wax na ko Boroom mbind mi. Malasi 3:1.

Dina xool njariñu ñetti jëfandikoo ci ñetti feeñug Islaam, ni ñu ko tegtalee ci melokaan yu yonent yi yu Isláam ci njàqare ji njëkk ak ñaareel bi ci Pexe gu Sell gi ay xaaj 8 ak 9, yi di xamle melokaan yu yonent yu Isláam ci ñetteel Njàqare ji ñu xamle ci Pexe gu Sell gi ay xaaj 10 ak 11.

Nun dina wéyal mbir yii ci bind bi ci topp.

“Buleen kenn ku nekkal sa xel, buleen kenn ku leen di xalaatal, seetaanal, te ñaanal. Lii mooy ndigël li war nanu jàpp ci sunu xol tey. Ñu bare ci yéen gëm nañu ne alal ju magg ju njëkk ju nguug Yàlla ak Yeesu Kirist bi nekk na ci Biibël bi ngeen yor ci seen loxo. Xam ngeen ne amul benn alal bu àddina bi teggul ci kaw lu am solo te metti ci jéem. Lu tax ngeen war a yaakaar ne dangeen man a xam alali kàddug Yàlla te sax ci seetlu Mbind mi ak teey?”

“Jàngalekat na te yoon mo jàng Biibël bi; waaye sa warugar yemul fa rekk; ndaxte war nga seet xëët yi bopp sa bopp. Xam-xamu Yàlla du ñëw te amul jëfandikoo xel, te amul ñaan ngir am xel mu leer ngir man a rêccale diggante pepp wu sell wu dëgg ak mbaxanam mi nit ñi ak Seytaane jaxasee ci njàngalem yi ci dëgg. Seytaane ak ñi mu boolee ak moom ci nit ñi jéem nañu jaxase mbaxanamu njuumte ak peppu dëgg. War nañu seet ak farlu alal ju nëbbuji, te seet xam-xam bu jóge asamaan ngir rêccale sosi nit ak ndigali Yàlla. Xelum Sell mi dina dimbali ki seet dëgg yu mag te am njariñ, yu jëm ci pexe bu njotug nit. Bëgg naa dëggal ci ñépp ne, jàng

Mbind mi ci yoon wu yomb rekk doyl. War nañu ko seet, te loolu mooy def lépp lu kàddu googu di tekki. Ni baykatug wurus di seet suuf si ak bëgg-bëgg ngir gis bërabu wurus yi, noonu itam yéen ngeen war a seet Kàddug Yàlla ngir alal ju nëbbuji ji Seytaane wutoon na di gudd a nëbb nit. Boroom bi nee na: ‘Su kenn bëggee def coobareem, dina xam njàngale mi bu jóge ci Yàlla.’ John 7:17.” Fundamentals of Christian Education, 307.